

LETO XI.

ZVEZER 22.



Vrli Slovenol: Prava vera bodi
vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne
omike.

A. M. Slomšek.

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.



MARIBOR, 1911.

CIRILOVA TISKARNA.

Pouk.	
Politična šola. 4. Načela kršč. socializma	337

Zabava:

Brusni kamen	339
Na tihi njivi	342
Up	343
Jutro	343
V tihi noči	343

Razgled po svetu.	344
-------------------	-----

Dekliški vrtec:

Mladike braniteljice sv. cerkve	344
Preklinjanje	347
Skrb za snago	347
Cvetlice v loncih	248

Društveni glasnik:

Sv. Magdalena v Mariboru	348
Brežice	348
Šoštanj	349
Sv. Lovrenc na Drav. pol.	349
Št. Pavel pri Preboldu	349
Pulj v Trstu	350
Gradec	350
Sv. Marjeta niže Ptuja	325

Govorniške vaje:

Govor sv. Nikolaja	351
------------------------------	-----

Drobtinice:

Igre	352
----------------	-----

Dekleta naročite si pri S. K. S. Z. v Mariboru svoje dekliske znake!

Dekletom! Znana vrla prijateljica Pepca Senica v Šmarju pri Sevnici je izdala knjižico »Slov. dekle«. Priporočamo vsem članicam D. Zvez, da si to lepo knjigo takoj naroče pri pisateljici. 1 komad stane 40 v, po pošti 50 v. Ob enem še priporočamo, da si dekleta naroče več deklških znakov, ki jih ima v zalogi S. K. S. Z. v Mariboru, komad stane 1 K.

Listnica uredništva.

L. M. Radi bi Vam ustregli, pa ne moremo. Pesem se da morda dobro peti, a tiskana se ne bi dobro brala, ker ni zložena po pesniških pravilih. Vrh tega ne kaže segati celo 12 let nazaj. Oprostite in ostanite zdravi! — Raznim drugim pesnikom in pesnicam: Preberite še enkrat dobro, kar je pisal »Naš Dom« lansko leto o pesniških pravilih. Ne hudujte se, če pesmi ne pridejo na svetlo, ker izgledajo tako kakor voz, ki ima eno kolo manjše kot druga. — Zibika: Za to številko došlo prepozno. Le večkrat se oglasite.

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K, na pol leta 1 K, na četrto leta 50 h. — Uredništvo in upravnništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor. — Sklep uredništva
11. novembra 1911.

Slovenci! Naročite si „Naš Dom“.

„Slov. Kat. izobr. društvo Kres“ v Gradcu

se nahaja sedaj v hiši društva sv. Marte Prokopigasse 12. I. Najbližnji vhod je skozi obok na Herrengasse mimo Glockenspiel-Bazarja. Društveni prostori so odprti vsak večer. Katoliški Slovenci in Slovenke, pristopajte k temu edinemu »Kat. ljudskemu društvu v Gradcu.«

N A Š D O M

Štev. 22. V Mariboru, 15. novembra 1911.

XI. letnik.

Pouk.

Politična šola.

4. Načela krščanskega socijalizma.

b) Nauk o družbi.

Že stari grški modrijan Aristotel pravi o človeku, da je družabno bitje, isto nam potrjuje izkustvo in lastna pamet. Kakor človek po svoji naravi potrebuje zraka, jedi in pijače, tako tudi družbe, da more kot človek živeti in se razvijati. Od prvega početka svojega pozemeljskega življenja je človek navezan na družbo. Kaj bi bilo z otrokom po rojstvu, če bi ga nihče ne negoval, nihče redil, vzgajal, poučeval! Zatorej pravimo, da je družba človeku po naravi potrebna, ali, človek je po svoji naravi družabno bitje. Kaj pa je družba? Pred vsem sestavljajo družbo le razumne osebe, ljudje. Čreda živine na pašniku ni družba, čeravno jim eno živinčje nosi zvonec; množina vrabcev, ki čivkajo na drevesu, tudi ni družba; čebele v panju imajo svojo kraljico, a družbe v pravem pomenu ne tvorijo. A tudi, kjer se snide več ljudi, na pr. na sejmu, na železnici, še ni družba, ampak družba nastane le takrat, kadar se snide več ljudi, katere veže med seboj neka enota, ki gredo z združenimi močmi za nekim ciljem. Vez, ki jih druži in vodi k skupnemu cilju, je družabna oblast. N. pr. mladeniči in dekleta se snidejo v neki dvorani, kjer hočete zborovati in si ustanoviti n. pr. mladinsko zvezo. Kaj je k temu potrebno? Pred vsem vas mora biti več, eden sam ne more tvoriti družbe, a to še ni dovolj. Morate imeti nekoga, ki društvo vodi, to je družabna oblast. Mnoštvo udov, družabna oblast, pa neki skupni cilj in temu primerna sredstva, to je, kar tvori družbo. Brez vodstva in oblasti ni mogoča nobena družba.

Ker je pa družba človeku po naravi potrebna, brez oblasti pa družba ni mogoča, torej je tudi družabna oblast človeku po naravi potrebna. Človek pa si ni določil sam svoje narave, ampak Bog jo je ustvaril. „Ni dobro človeku biti samemu“, je rekel Bog; od Boga je torej naša družabna narava, torej je tudi družabna oblast v zadnji korenini od Boga.

Podlaga človeške družbe sploh je pa družina, obitelj (familija), to je zveza med možem in ženo, pa med otroki. Kar so korenine za drevo, to je družina za človeško družbo; če črv izje korenine, ali je podrežeš, ne najdejo dovolj hrane, začne drevo hirati in se posuši; tako tudi človeška družba hira in boleha, ako družina ni zdrava. Tudi ta mala družbica ne more biti brez oblasti, in to je očetovska oblast, oče je po naravi glava hiši ali družini. Podlaga družini je zakonska zveza, ki je res čudovita naredba. V zakonski zvezi se oba spola nekako izpopolnjujeta, pri moških navadno prevladuje hladen razum, pri ženskah toplo srce, nedostatki pri enem spolu se nadomestijo z vrlinami drugega spola. Zakonska ljubezen, pa ljubezen starišev do otrok in otrok do starišev je najbolj nežno in najsvetejše čustvo na svetu.

Kolika razlika je v tem oziru med krščanstvom in pa socijalno demokracijo! Krščanstvu je zakonska zveza sveta in nerazvezljiva, silno resna, pa tudi ljubezni polna naprava, socijalni demokraciji je pa navadna kupčija, socijalna demokracija hoče razdreti obitelj, izdreti iz srca nežno čustvo zakonske ljubezni in ljubezni do otrok. Socijalno-demokracijski pisatelji pišejo o zakonski zvezi tako, da bi se ljudje parili kakor živina, in ko bi bil otrok rojen, bi ga vzela država, oče in

mati pa bi šla zopet vsak svojo pot. Celo tako daleč so zašli nekateri, da naravnost pravijo, naj se slabotni otroci vržejo proč! Ali se ne pravi to, človeka poživiniti? Zatorej se ni čuditi, kakšno je življenje in kakšna vzgoja tam, kjer sta oče in mati socialna demokrata. Tak nauk ne more prinesiti sreče ne posamezniku, ne družini, ne občini, ne narodu, ne državi.

Vi mladi ljudje, če resnično ljubite svojo lastno srečo, svoj narod, svojo domovino, bodi vam svet in častiljiv zakonski stan, ne stopajte lahko mišljeno v to zvezo, vadite se že sedaj v premagovanju samega sebe, zakaj v zakonskem stanu je poleg ljubezni treba na cente potrpežljivosti in zatajevanja samega sebe, da se ohrani hišni mir, red in zakonska zvestoba. Kdor se glede zakonske zveze drži nauk krščanske vere, njemu je zakon nebesa na zemlji, drugače pa pravi pekel.

Kakor je pa posamezni človek navezan na druge in ne zadostuje sam sebi, tako tudi obitelj ali družina ne zmore vsega. Da moremo napredovati umstveno in gospodarsko ter živeti v miru in varno pred znotranjimi in zunanjimi sovražniki, potrebujemo večje družbe, in to je država, ki ni morebiti le delo človeške samovolje, kakor so nekateri učili, ampak ima korenine v človeški naravi sami. Tudi ta družba ne more obstati brez oblasti, zatorej je tudi državna oblast neposredno od Boga, kakor pravi apostol: „Ni oblasti razen od Boga.“ (Rimlj. 13, 1.)

V družbi torej mora biti nekdo, ki ukazuje, in nekdo, ki je podložen. Podložniki so dolžni pokorščino in spoštovanje postavni oblasti, tisti pa, ki imajo oblast v rokah, se morajo zavedati svoje velike odgovornosti. Podložniki niso zato na svetu, da služijo njim in njihovemu častihlepju, da pred njimi plazijo po trebuhu; oblastniki grešijo, če niso pravični nasproti podložnikom, če iščejo le svojo korist, vse presojaajo le po svojem, resnice ne trpijo, podle prilizovalce povzdigujejo, povsod iščejo le sebe; podložnikom nalagajo neznosna bremena in morajo zmiraj ime-

ti nekoga, ki ga preganjajo, mučijo in sekirajo. Edino na krščanski podlagi je mogoče spraviti v pravi red oblast in podložništvo, pravico in dolžnost, pokorščino in prostost, skupni blagor in blagor posameznika. „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“

Stari liberalizem je državo tako povzdigoval, da posameznik pred državo ni nič, zato nam je tudi v Avstriji prinesel liberalizem več takih postav, ki so naravnost v škodo ljudstvu, na korist pa le tistim, ki imajo moč in oblast v rokah. Načelo krščanske demokracije pa je: enake dolžnosti, enake pravice tako glede posameznikov kakor narodov. Drugi so pa zopet učili, naj pusti državna oblast vsakemu delati, kar hoče. Tudi to je krivo, ker potem tudi močnejši brezobzirno tlačijo in izsesavajo slabейše. Namen države in državne oblasti je namreč ta, da ljudje v njej in po njej dosežejo, česar sami ne morejo, da zadostijo svojim naravnim potrebam, da se spopolnjujejo, da se doseže občni blagor. Postave, zapovedi in prepovedi morajo biti tako urejene, da koristijo ljudstvu, in ne samo nekaterim stanovom ali narodom.

Liberalizem hujska narod zoper narod, socialna demokracija pa stan proti stanu, krščanski socializem, če je res krščanski, mora imeti za podlago pravičnost in na tej podlagi mora zbližati narode in stanové, da se vsi lahko enakomerno razvijajo ter dosežajo svojo časno in posredno večno srečo, ki je zadnji cilj človekov na tem in onem svetu. Ne s krvavo prekucijo in s pobijanjem, ampak s pametnimi presnovami se morajo odpraviti nedostaki v državni upravi. Izpolnjujmo svoje dolžnosti, pa zahtevajmo tudi svoje pravice. Že stari grški modrijan Platon je učil, da le razumnost in poštenost državljanov more osrečiti državo, obenem pa je učil, da naj le modri ljudje izvršujejo javno oblast. Država in njeni uradniki so za ljudstvo in ne ljudstvo za njih.

Zabava.

Brusni kamen.

I.

Sno onih lepih junijskih nedelj je bilo. Navadno hodijo ljudje ob tem času rajši k prvim mašam, ker je hladneje, kakor pozneje.

Po potu, ki je peljal od cerkve v vas Rakitje, sta korakala počasi, pušeč iz pip, dva že postarana možaka. Prvi, gospodar, kmet Četin, drugi njegov mejaš in tudi trden kmet, Urh Vrlin. Pomenkovala sta se med seboj, kakor se pomenkujejo sosedje.

„Ako Bog da blagoslova in odvrne nezgodo, boletos letina, da bo veselje“, pravi Vrlin in pokašlja. „Dež moči ob pravem času, da ni premokro in ne presuho. Vse raste, kakor bi vlekel iz zemlje. Krompir cvete, da je veselje gledati, žito in pšenica imata klasje, kakor ženski jeziki. Dobra letina bo, sosed!“

„Kdaj začneš s košnjo?“ vpraša Četin in pogleda po nebu. „Mislil sem, da bi jaz jutri oni travnik zraven tvojega. Trava je človeku do pasu in gošta. In vreme bo menda ostalo tako!? Ono za Rakitjem pa na zadnje. Tam ima še čas rasti!“

„Tudi jaz ne bom odlagal. Čas košnje je tu in treba bo napraviti prostor za otavo... Khm, khm... Ne vem — kašelj se me lotuje že več dni?!“

„Naj ti napravijo ženske lipov čaj s tavžent-rožami. Lani je mene tudi prijel, pa sem ga odpravil!“

„Saj ga pijem, pa ne pomaga nič! Za starost ne pomaga nič, če spijem vse tavžent-rože z lipovim čajem.“

„Nu, tako hudo še menda ni“, pripomni Četin in potegne par gostih dimov. „Z menoj se še ne gre, kdor si bo di!“

„Do sedaj sem bil tudi jaz še vedno čvrst in še ravno nisem za pod plot. Vendar čutim, da nisem več to, kar sem bil!“

„Primaruha, ali še pomniš, kako smo stavili?!“

Urh Vrlin se je zravnal, kakor bi mu spomini na mlađa leta povrnili moči.

„Spominjam, spominjam“, odvrne Četin. „Sedaj so pa drugi na tistih mestih! Premišljeval sem že, če ne bi bilo bolje, ako bi odložil gospodarstvo v čile, mlade roke!? Ubijal sem se dovolj dolgo! Kaj meniš, sosed?“

„Tako je! Stari dnevi so za to, da se človek spočije, ne pa, da se muči. Imaš sina, ki ti ne bo delal sramote pri gospodarstvu in imenu! Brez skrbi mu lahko daš ključe!“

„Resnica, sosed, ne da bi se hvalil. Vendar rečem, da sem storil svojo dolžnost v vzgoji otrok! Vsi trije so dobri! Barbika je že spravljena in jej dobro gre, Jože ima belega kruha dovolj in Silvester naj gospodari na očetovem domu!“

Zadovoljno je potegnil iz pipe, potegnil in nadaljeval.

„Nu, pri tebi pa tudi ni drugače! Res je škoda Tilke, da je umrla, ampak ne tuguj! Je že tako volja božja, da eni mrjo mladi, drugi stari! Franica pa bo dobila snubačev, da ne boš vedel, komu bi jo dal, he-he...!“

„Kaj pa hočem“, je kimal zadovoljno Urh. „Juriju dam kmetijo, Franica pa si naj poišče drugi dom! Se ve, jaz je ne bom silil, vzemi tega ali tega ali onega! Kakor si postelje, tako naj leži! Naj si voli po sreči, samo da bo srečna in da se ne bo pritoževala. Razume se, da mora biti iz poštene hiše!“

„Isto pravim tudi jaz! Brez ljubezni ni prave sreče in zadovoljnosti in je ni! Siliti otrok nimam pravice, in to vem po mnogih drugih vzgledih, da samo denar ne stori človeka srečnega. Sicer pa, kakor mladina misli, ki še ne ve, kako se živi, ne bom dovoljeval. To ti ne gleda na drugo, kakor na lepoto in brhkost! Saj veš, kako je! Mislijo celo, da se da kamenje na cesti tudi jesti!“

Starca-gospodarja sta korakala počasi in naložila vnovič.

„Naš Urh“, reče Četin, ki so ga krstili za Mihela, „meni se dozdeva, da se tako čez ograjo malce bolj lepo pogledata moj Silvester in tvoja Fra-

nica, kakor se gledajo sosedi! Večkrat sem ju videl in zadnjič mi je rekla stara: Veš, je rekla, naš Silvester in sosedova Franica se rada vidita! Jaz sem dejal: Ve babnice pač vse naprej zvohate! — Kaj sosed, jaz bi mu sicer ne branil, vendar naj ostane to med nama! Kaj praviš?“

„Tudi meni je naša že pravila, da Franica malo prerađa pogleduje k Četinu. Radi mene, ako je tako, naj se pa vzameta, nu! Saj slabe gospođinje ne bom dobil in ti ne slabe sinahe!“

Možakarja sta še premišljevala vsak svojo in se ločila.

„Srečno! Ako boš kosil jutri, le mnogo nakosi“, je zaklical Urh.

„Bog daj!“ je odvrnil Mihel.

Domov prišedši je Urh bolj zvedavo pogledal svojo hčer, ki se je sukala pred ogledalom in že tretjič vezala svilen robec, ker ji ni hotel prav stati. Dekle je nehote zardelo, menda samo ni vedelo zakaj. Ali jo je pa očetovo oko zalotilo pri kaki skrivni misli? Urh se je nasmehnil in se še potem, ko je že odšla Franica, nasmejal glasneje, tako je bil vesel hčerke.

Mihel pa je dal doma pipo v zapeček, sedel in se globoko oddahnil.

„Tako je, ako je človek star! Komaj prestavlja noge, in če ga ne zdelo vročina, ga stare zima. Ena in druga ni kaj prida! Zato pa rečem, Silvester“, tu je starec zvišal glas in dvignil palec, „da sem gospodarstva sit! Premisli vso stvar, potem se pa oženi, če hočeš! Ako pa ne, pa si kuhaj sam, peri sam, gospođinji in gospođari sam. Jaz sem dovolj...! Si me čul?“

„Čul sem že“, odvrne Silvester. „Ali ne vem, ako sem že dovolj sposoben za to!“

„Ha, sposoben! Misliš morebiti, da te bom še hodil iz groba učiti! Glej ga! Ko sem bil jaz v tvojih letih, sem prijel za delo z veseljem in gospodaril, da je kaj! In prigospodaril tudi, kakor vidiš. He-he, moj dragi, Četin ni kar tako! Zato pa stvar dobro premisli in kmalu!“

„Bom že“, odvrne Silvester in odide. Kajti čas je bilo k deseti maši.

„He-he!“ se je nasmejal Mihel večkrat ter izpil vino, ki je ostalo od večeraja, da gre v klet po drugo.

II.

Bilo je nekega večera v majniku, torej nekaj dni prej, kakor sta se pogovarjala soseda o svojih otrocih. Silvester, krepek mladenič, je šel iz mesta. Hodil je plačevati davkov, ker oče ni rad hodil dolgo pot. Bil je dobre volje in ga je malo več cuknil.

Bila je že tema, ko je prišel v vas.

Prijeten nočni hlad je vplival dobrodušno na razgreto glavo. Zrak je bil nasičen prijetnega vonja cvečic. On pa je ugibal razna vprašanja. Tudi o lastnem gospodarstvu... Potem bi si vzel deklico za ženo, deklico — sosedovo Franico. Zadnjič mu e dejala, da bo njegova in nobenega drugega, in da ga ima rada. Veselo se smehljaje je korakal proti domu. V žepu je imel nekaj slaščic, kakor se dobijo po mestih, zavite v papir za Franico. V jutro ga je videla in se norčevala, češ: naj je ne pozabi in ji kaj prinese. Potem je kupil nov brusni kamen. Košnja se bliža, koso že ima, kamen pa je kupil danes... Šel bo kositi k sosedovim, Franica pomagat sušiti k njim...

Pri takih mislih mu je bilo prijetno pri sreči. — Stariši se tudi ne bodo protivili in na jesen a, i po zimi bi bila lahka poroka. Seveda, če odložijo oče gospodarstvo, kakor so rekli pri vikrat, že.

Sedaj mu pa šine nekaj v glavo.

Čas ima, priliko tudi, kaj bi ne nesel Franici slaščice.

In zavil je k sosedovim.

Pes je zalajal, pa spoznal Silvestra, se je potegnil nazaj v svoje ležišče, kot bi hotel reči:

„Ti že smeš, ti, pa nobeden drug!“

Pod oknom je obstal in ugibal.

„Se bo oglasila ali ne?! Malo preveč trmasta je ta Franica in svojeglavna. Nu, brez napak pa ni nikdo. Sicer pa, zakaj bi se jezila, če jo pokličem in če me rada ima.“

Franica še ni spala. Mislila je o vsem in ničem, kakor ljudje, ki se ču-

tijo zadovoljne in jih ne tare skrb. Vse kako so se ji porajale v duši podobe, zavite v tanko, prozorno meglo. In te podobe so morale biti vabljive, ker se je smehljala. Morebiti podobe bodočih grafov, zasnovane večjidel s sosedovim Silvestrom. Rada ga je imela Franica, sosedovega Silvestra.

Iz teh misli jo vzbudi trkanje na okno.

„Franica! Ali spiš!?“ je klical glas.

„Kaj pa je?“ vpraša dekle. Kajti spoznala je Silvestra.

„Nekaj sem ti prinesel. Ugani, kaj!“ se pošali mladenič.

„Nič, bo to najbrž najbolj uganje-no! Rad bi se norčeval, kaj!?“ je rekla malo nevoljno, ker je opazila, da ga ima nekoliko pod klobukom. In takega ni marala videti.

„Veš, kaj se pravi norčevati? Ako te zvežem v vrečo in potem jamem klicati, da prideš ven!“

„Danes pa imaš dober jezik.“

„Ako bi bil dober, ga odmah pojem“, odvrne Silvester.

„Ne vganjaj burk! Meni se mudi spat.“

„Počakaj no! ... Veš Franica, saj mi ne zameriš. Ugani, kaj sem ti prinesel.“

„Ugibala ne bom, ker ne uganem! Povej, če imaš kaj!“

„Franica, najlepše bi bilo, če bi se midva že skoraj poročila. Ne bi mi trebalo stati pri oknu!“

„To si prinesel!?“

„Meni se zdi, da nimaš nocoj zame dobre besede.“

„Ker bi jo takoj pojedel, ako bi jo imela“, se nasmeje deklica.

Silvester se je prijel za okno in ji gledal v obraz.

„Naj ti pomagam uganiti! — Nekaj sladkega, da si namažeš jeziček!“

„Sladkor?!“

„Kaj še! Tega ti lahko kupim pri cerkvi!“

Nekaj hipov sta molčala. Nato reče Silvester:

„Ker ne uganeš, pa poglej. Jutri mi pa poveš, če si jezna na-me, ker sem se te spominjal v mestu.“

Iz vlekel je iz žepa nekaj v papir zavitega in dal dekletu. Voščil je še lahko noč in odšel.

Franica je zaprla okno in prižgala luč.

„Kaj mi je neki prinesel. Precej težko je to“, je tehtala z rokami.

Nato je odmotala zavitek, počasi in rahlo, da bi kaj ne polomila, in njenim očem se prikaže neka temposiva, podolgovata stvar.

Obraz ji spremeni barvo, oči jezo no zažare.

„Tako, smešiti me hoče! Brusni kamen mi prinese to motovilo in se potem še roga, naj si namažem jezik. Jutri naj mu pa povem, če sem kaj jezna ... Nezaslišano! ... O, povem mu, da bo vedel. Tako se pa tudi ne dam, čeprav je sosedov Silvester! Naj si poišče take, ki se mu pusti, da se bo norčeval iz nje.“

Dolgo se je še jezila Franica v postelji, da jo je dragi tako osmešil. Tudi solze so se ji prikazale v očeh.

Drugi dan na vse zgodaj je Franica nekaj plela v vrtu, od koder se je videlo na dvorišče Četina. Silvester je pa nekaj popravljaj pri plugu. Stopil je k ograji in jo poklical. Ni se odzvala.

„Šment ti! Franica, kaj pa je, nu, da se še ne oglasiš?“

„Da bi me zasmehoval, kakor sinoči“, mu je odvrnila jezo.

„Saj nisem! Ne tajim, da bi ga ne imel malo pod klobukom, ampak zasmehoval te nisem! To si vse sama domišljuješ, kar pa ni lepo, Franica!?“

„Koga? Zdaj naj še ne bo lepo, če me tako grdo užališ? Priti iz mesta nalašč pod moje okno in mi z raznimi pomenljivimi besedami dati nekaj, kakor da sem kaka klepetulja ali kaj!? Potem naj se ti pa še smejim? ... Vem tudi, čemu si to napravil!? Mar sem se ti vsiljevala?“

Sedaj pa je Silvestru šinilo nekaj v glavo. Kaj, ko bi sinoči mesto slaščic dal brusni kamen? Skočil je v sobo in na svojo osupnjenost je videl, da je res. Nekaj močnega mu je lezlo po žilah k srcu. Hotel se je opravičiti,

pa dekle je ponosno obrnilo hrbet in odšlo iz vrta...

To je spekle Silvestra. Vsak človek se lahko pregreši in še pravični, pravijo, sedemkrat na dan pade.

„Klanjal se ji pa menda vendar ne bom, kali?“ je dejal sam pri sebi. „Saj ni princezinja, ne kaka druga plemkinja, ampak kmetsko dekle, kakor sem jaz kmetski fant. Ako misli, da je sama na svetu, ji hočem dokazati, da se presneto moti! Za Četina se pulijo neveste...“

In končano je bilo ozko prijateljstvo. Pozdravljala sta se hladno, kakor bi se komaj poznala.

Vsekako pa je Silvester nehote mislil na Franico ter jo opazoval, ko je delala v vrtu, ali drugje, si pritrjeval, da ni nič kaj posebnega na njej, in da takšno še tudi najde.

Ali pozabiti je ni mogel.

Franica pa, ko se ji je polegla nevolja, je videla, da se je prenamagala v sodbi. Pa prositi odpuščanja ni hotela. Rajši trpi. Ej, kako je zrla zamišljeno k Četinovi hiši, pa si predstavljala, da so drugi fantje še boljši. Ali varala se je, ker Silvestra ni mogla več pozabiti.

Starogorski.

Na tihi njivi.

Zadnji listi padajo z dreves, se poslavljajo in oznanjujejo prihod mrzle zime... Goli stoje ponosni kostanji, stražijo vhod v mesto zadnjega počitka. Odvenela visi divja trta ob zidu tihe njive...

Cvetke na grobeli je pomorila sestra slana, jim ugasnila luč mladostnega življenja. Zasnivale so sladke sanje o ljubečih srcih, ki pod njimi v črni zemlji mirno spe. V krilu dobrotljive zemlje so našla srca pokoj, ki so ga na svetu zaman iskala...

Votlo je odmevalo od krste, ko je vrgel svečenik pest zemlje v tihi grob. Zadnji zvoki mrtvaškega zvona so spremljali njegove besede: „Prah si in v prah se povrneš...“ Brez vzdihla, brez joka so odšli pogrebci in se razšli... Lopata je zazvenela in črna prst se je vsula na belo rakev... Za-

grebli so jo, položili lopate navskriž in tiho odšli...

Zašuštel so zadnji listi mogočne lipe, zašepetali o smrti in padli na sveži grob. Hladen jesenski veter je potegnil, pripognil vitke ciprese, cvetlični grm... Jesenska megla je orosila rani grob... se spustila žalno na njega.

„O, vi sebičneži, ki vam ni mar beda človeška, gorje vam! Nesrečni ste v sreči svoji! Lahko bi pomagli, pa niste hoteli. Znano vam je bilo stanje pokojnega mladeniča, poznan njegov talent... A niste mu pomagli. Gorje vam! Morda končate v dozdevni sreči svoje dneve..., a v večnosti...? Ni ga bilo, ki bi mu vлил hladčega olja v pekoče rane. Sam je vzdihoval, onemogel pričakoval svojo rešiteljico — belo smrt. Sedaj je rešen... srečen. A vi...?“

Tiho je vse... Suhle bilke pisanih aster, dišečih klinčkov, mole iz zemlje... odgovarjajo v smrtnem spanju... Zaspale so cvetlice na gomilah svojih dragih.

Smrt vlada na tihi njivi...

Križ pri križu, grob za grobom... Medle, žalne misli obdajajo človeka ob tem pretresljivem pogledu. Koliko vzvišenih in nesebičnih idej počiva pod hladno rušo! Mrzel veter silne smrti je zavel, upognil mlada debela, da so začutila strah in grozo hladnega groba, da so zdihovala ob črnem pogledu bele žene... V njenem naročju se je posušilo deblo za deblo... nerazcveteno... v zorni mladosti.

Koliko neizpolnjenih želja... koliko ljubečih src zakriva molčeca njiva! Zavili so jih grobovi v črni plašč, v temno noč... Njih upanje se ni izpolnilo na svetu... dosegli niso, kar so želeli. Bali so se groba, ogibali se smrti. Trepetali so pred njo. Pa prišla je nemila, neizprosna... zavihetela koso, in padli so upi življenja kot klasje na polju.

Onkraj groba ni mej, ni več strahu pred smrtjo. Ljubezen večnega življenja vlada tamkaj, čista in usmiljena. Tam se uresničuje naši nameni. Solnce nebeške sreče bo obsevalo ple-

menite misli, vzvišene ideale ... v božjem naročju se bo veselila nesmrtna duša ... neprestano, večno ...

Stresla se je cipresa ... ivje je zalesketalo v medlem, solnčnem svitu. Resno se je uklonila mrzlemu vetru, prikimala mojim mislim ...

Suho listje je zašumelo, ko sem stopal po beli stezi. Zadnji lističi vrbe žalujke ob zapuščenem grobu so me spominjali poslednjih dnevov pokojnega mladeniča.

Bolezen, neusmiljena in neizprosna, ga je tirala v prerani grob. Hodil je še nekaj časa po zelenih tratah, se sprehajal v temnih drevoredih. Povsod ga je spremljala smrtna senca in ga dražila s suhim kašljem. Pomilovale so zrla na njega mimooidoči, in marsikdo si je otrl solzo in vzdihnil: Škoda vrlega mladeniča! ...

Moral je v posteljo ... V njegovi sobi pa je bilo samotno, zapuščeno. Le redkokdaj je posijalo solnce v podstrešno sobico, razveselilo s svetlimi žarki trpeče srce. Ni ga bilo, ki bi mu pomagal in ga tolažil. Sam, brez starišev in dobrotnikov, zapuščen od svojih prijateljev, je zdihoval ob dolgih večerih, v brezkončnih nočeh. Edina Lojzika, usmiljena in dobra starka, mu je stregla in blažila njegovo bol.

Zdajpazdaj se je zjasnilo njegovo prepadlo lice; upanje na večnost mu je govorilo besede ljubezni, besede tolažbe ...

Meglenega jesenskega jutra pa je zazvonil mrtvaški zvon ... Poslednji listi so padali na pusto zemljo ... in on se je preselil v boljše kraje. Visoko nad zvezdami je našel mir in srečo, prejel plačilo za nemile dneve trpljenja ...

Tu počiva sedaj v hladnem grobu. Veliko prijateljev je našel na tihi njivi, kjer ne gospodari sebičnost samopašnih ljudi.

Mehki sneg pokrije njegov zadnji stan, zimski veter zabrije pesem posmrtnico. Blagor njemu! Cvetoča pomlad zasadi na njegov grob ponižne vijolice, blesteče lilije, ljubko resedo ... Lipa nad njegovim grobom ozeleni, se razcvete ... Ptički zapoje sladke, do-

neče melodije, in on bo poslušal v večernem mraku pesem ljubezni in prijateljstva ... na tihi njivi ...

Nedin Sterad.

Up.

Ko v hudi, teški sili
je duša samovala,
so v jutra zarji mili
nebesa se smehljala ...

Nedin Sterad.

Jutro.

Ozri se na polje
na plodne ravni,
ko v jutranji zori
jih solnce zlati,

ko novo življenje
čez njive hiti,
ko v tajni ljubezni
vse kvišku kipi!

Tedaj hrepenenje
zjasni ti oko,
in v duši rodi se
ti sreče nebo ...

N. Sterad.

V tihi noči ...

Pod jablano v tihi noči
sem sedel
in v spominu dni mladostne
sem imel ...

Kolikrat tu sem snival
o bodočih dneh;
ko gradove sem si zidal,
bila radost je v očeh.

A zapustil dom sem mili,
šel med tuji svet.
Upal sem, da tam izpolni
se srca obet.

Danes vrnil sem se zopet.
Nisem tak kot prej.
Srce ni mi tak radostno
in prevar brez mej.

Pod jablano v tihi noči
sam sedim.
Upe bivše, vse podrte
tu gledim.

Kdor želi si prave sreče
bod' doma;
te tujina nam nikoli,
ali redko le poda ...

Dragotin.



Razgled po svetu.

V Avstriji smo dobili novoministerstvo. Gautsch je moral odstopiti in ministrski predsednik je postal bivši učni minister, štajerski grof Karol Stürgkh. Od ministerstva, v katerem sedijo taki zagrizenci, kakor je Hohenburger, ni pričakovati pravičnosti, zato tudi ne bo imelo uspehov. Nemci so si zabili v glavo noro misel, da so samo oni gospodje, ki imajo pravice, vsi drugi pa so sužnji, in najvišji krogi to blazno misel podpirajo, zato ne more priti v Avstriji do miru in reda. — Na Hrvaškem je razpuščen deželni zbor in bo do kmalu volitve. Ban Tomažič, prava sramota za bansko stolico, bo s surovo silo skušal spraviti svoje kimovce v novi deželni zbor, nevarne nasprotnike bo pa dal za časa volitev enostavno zapreti. Hrvaška pod madžarskim jarmom je vsega pomilovanja

vredna dežela. — Na Ogrskem se je sklenil mir med vlado in nasprotnimi strankami, tako bo sedaj gotovo sprejeta nova brambna postava. — Vojska v Tripolisu med Italijo in Turki postaja vedno bolj besna. Poročila so odturške kakor italijanske strani nezaanesljiva, a toliko je gotovo, da Italijanom trda gre. Vrh tega razsaja med italijanskim vojaštvom še kolera. Italijanski kralj je proglasil Tripolis in Cirenajko za svoji deželi. To je z ene strani smešno, z druge pa krivično; na ta način lahko tudi nekega lepega dne italijanski kralj razglasi, da je Trst njegov. — V Dunajskem Novem mestu se je prve dni novembra vršil peti nižjeavstrijski katoliški shod. — Na Kitajskem se vstaja vedno bolj širi in sedanja cesarska rodovina je več ali manj izgubljena.

Dekliški vrtec.

Mladenke braniteljice sv. cerkve. Tolikokrat se sliši, da ljudje, zlasti po mestih, opuščajo svoje verske dolžnosti, a to, da jih sami opuščajo, nikakor ne zadostuje njihovemu sovraštvu do sv. cerkve, prizadevajo se, še druge potegniti za seboj in jih iztrgati iz naročja sv. cerkve. Žalostno je, da se godi to tudi med Slovenci, med narodom, kateri se je imenoval od začetka najbolj veren narod. To se godi, žal, tudi med ženskim spolom, med dekletimi. Prav mnogokrat se mi je že nudila priložnost, da sem to v jasni luči spoznala, a tukaj vam navedem samo zadnji dogodek pred več tedni. — Šla sem skozi ulico v Celju, ki vodi iz glavnega trga v Gaberje, za menoj je šla cela tropa tovarniških delavk. Nasproti mi pa pride katoliški duhovnik iz celjske župnije; jaz ga pozdravim kakor sem se pač doma in v šoli učila, s krščanskim pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Ko to slišijo za menoj idoča dekleta, se prav na glas zasmеjejo. Čuj, pravi prva k svoji tovarišici, kako zna ta lepo pozdravljati, po-

zdravljaj tudi ti tako! Ja, da bi mi potem ljudje rekli, da sem terciarka, odgovori druga, in zopet zaženejo glasen smeh. Meni se je pa krčilo srce pri pogledu na te zabredle deklice. Ne da bi se bila sramovala, da so me zasmehovale zaradi krščanskega pozdrava, vendar bi se bila najraje razjokala; ne vem, so li umele moj resen pogled ali ne; pustila sem jih mimo in šle so naprej. — Sicer je to za me malenkost, a vendar so mi prišle na misel besede, ki jih je govoril naš ljubi Zveličar na križu: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj govorijo. Znano je pač, da vera dan za dnevom vedno bolj peša med nami. So ljudje, ki nosiso ime Kristjana samo zato, ker se ga javno se vendar ne upajo iznebiti, v resnici ga pa že davno niso vredni. Taki ljudje so dostikrat hujši od drugovercev, kateri, dasi po svoje, vendar izpolnjujejo svoje verske dolžnosti. Kristjani pa, kateri so poučeni v resnicah sv. vere in o verskih dolžnostih, se odtegujejo sv. cerkvi, jej nasprotujejo, jo zaničujejo, kot bi bi-

li vzgojeni v turških mošejah, ne pa v poštenih slovenskih hišah in krščanskih šolah. Ne daleč od Podčetrka je prišel sin poštenih starišev o praznikih domov. Ko so domači poklekli zvečer k skupni molitvi, se je le-ta mestni gospodič zakopal v posteljo, in pri očetovem opominu, naj moli, je prasknil v smeh z zaničljivim nemškim izrazom: „E, bas“ ter se še bolj pokrnil z odejo čez glavo. Kaj ne da: škoda za izgubljenega slovenskega sina, kateri je šel z nepokvarjenim srcem v tujino, a se vrnil kot izdajalec domovine na očetov dom. Pozabil je, kar mu je pred odhodom polagala skrbna mati na še nepokvarjeno srce, pozabil je, da mu je pred vsem naročala, naj ne pozabi na Boga, in žal, ravno to je davno pozabil. Tukaj, sestrice moje, lahko posežemo tudi me po rešilnem orodju, ter pomagamo našim sosestram in sobratom do pravega spoznanja. Kladar slišimo govoriti čez sv. cerkev zaničljive besede, kadar slišimo duhovnike obrekovati in jim po nedolžnem podtikati slabe lastnosti, zastavimo vse svoje moči, da preprečimo nadaljno govorjenje. Dajmo takim ljudem spoznati iz prepričevalnih besed njihove krive poti in temne strani. Ne bojmo se njihovega zasmehovanja in zaničevanja, ako se gre za sveto vero. Zasmehovanje in zaničevanje bode kmalu minulo, dobro delo pa, če ga storimo, ostane nepozabljeno pri Bogu.

Sv. Cerkev je mati, ki ljubi svoje otroke z največjo ljubeznijo, jih vabi in kliče v svoje milo naročje. A koliko je otrok iz njenega naročja, ki nočejo več slišati njenih opominov, njenih klicev, ki hočejo v posvetnem veselju zadušiti pekočo vest, katera jih opominja na ona srečna leta, ko jim je še draga mamica sklepala nedolžne ročice k ljubemu Bogu. Obenem jih spominja na njihovo sedanje stanje, na črne madeže na duši, na strašno večnost... Pa tiho! To peče, to žge, in zopet morajo iskati razvedrila. Res da se zbira na tisoče sovražnikov zoper sv. cerkev, pa kaj je to napram njej, ko je vendar nepremagljiva. Če bi se tudi ves pekel do zadnjega ko-

tička izpraznil ter prišel s svojo armado, ona ostane trdna kakor skala, v veke neomajana.

Vendar tudi sv. cerkev žaluje za svojimi izgubljenimi ovčicami in je pripravljena, tudi največje grešnike-spokornike sprejeti zopet v svoje naročje. Največ sovražnikov in nasprotnikov zoper sv. cerkev pa vzgojuje naš najkrutejši sovražnik — alkohol. Gotovo se nikjer tako zaničljivo ne govori čez sv. cerkev, čez duhovnike, se ne rabijo tako bogokletne besede, kakor ravno-am, kjer se pamet in nesamet menjata, namreč: pri alkoholu. Tukaj je korenina, tukaj je gnezdo, tukaj je tabor, kjer se shajajo mogočni vladarji alkoholizma, obenem pa veliki duševni reveži, kateri ne morejo krotiti svojih želja, in brzdati tisti majhen košček hrena v ustih, da ne bi opekeli tudi srca nedolžnih duš. Žalostno je, kjer se mladeniči in mladenke po dokončanem shodu ali sestanku vsujejo naravnost v gostilno, mesto, da bi se med seboj pogovarjali o napredku, o naukih, katere so ravnokar slišali, pa gredo, da jim uniči alkohol še tisto malo iskrice ljubezni do domovine in naroda, ki jim je malo prej pri prepričevalnem govoru začela tleti v njih treznih srcih. Megla jim paše na oči, led na srce, postanejo sposobni za vse drugo, a samo za verski in narodni napredek ne. Opazovati je to posebno v enem kraju, katerega ime iz rodne ljubezni zamolčim. Tamkaj je, rekla bi, že skoro navada, da gredo po sestanku mladeniči in dekleta v gostilno, od koder se vračajo ob 2. ali 3. uri zjutraj domov. Ni potem zameriti takim starišem, če pravijo, da so društva, mladeniške in dekliske zveze samo zato, da dajejo priliko mladim ljudem do popivanja, zapravljanja denarja in časa. — To, sestrice slovenske, moramo preprečiti, če že ne moremo zabraniti mladeničem, pa vsaj same ne hodimo, polagoma bodo tudi mladeniči spoznali svojo napako in opustili to grdo navado. Tako ne bodo ljudje, ne stariši, ne drugi imeli povoda, govoriti čez društvo in naše zveze. Posebno pa vas prosim, vrla dekleta, katera i-

mate odrasle brate in sestre, ki morate preradi zahajajo v gostilne, ki so na slabem glasu, zabranjujte jim, prosite jih kolikor mogoče, naj ne hodijo po pogubni poti naprej, ako pa vse nič ne pomaga, pa molite prisrčno za njih izpreobrnitev. Pravo izobrazbo, pravi napredek bode dosegla mladina le tedaj, kadar ji bo popivanje nadomestila prelepa čednost — treznost. Domovina potrebuje treznih mož, možje treznih žen, otroci treznih starišev in stariši treznih otrok. Le tako bode našlo ljudstvo zopet svoj prvotni raj, in tako ne bode treba hoditi po svetu za kruhom, ko ga vendar v rodni zemlji zadosti spi. Vsega priporočanja wređen je list: „Zlata Doba“; tukaj spoznamo in sprevidimo, kako poguben nam je alkohol, koliko ljudi pahne v časno in večno nesrečo.

Grda stvar je mož-pijanec, a še veliko grše je, ako je ženska pijanka, bodisi da pije vino ali šnops ali kakršnokoli alkoholno pijačo, po kateri naše telo močno peša in slabi. V Mariboru sem poznala žensko, ki je pobirala po hišah kosti in jih potem stržila pri izdelovaltju mila. Bila je umazana in raztrgana, da bi si človek mislil, da je največja beračica na svetu. Obraz jej je bil modro siv, nos velik in rdeč, kot bi se bil že tri dni kuhal, oči pa so bile tako strašne, da me je nehote streslo, kadar me je zadel njen grozni pogled. Kaj je bila ta ženska? Pijanka je bila, res, pristna pijanka. Zjutraj je bila njena prva misel na frakelček, in kadar se je oglašal prazni želodec, ga je znala tudi hitro tolažiti s kapljico iz frakelčka, in tako je šlo celi dan, in dan za dnem naprej, na večer se je pa zibala ob strani svojega pivskega tovariša kakor lahka ladjica, kadar jo premetujejo valovi sem in tje.

In kakšna mora biti pač vera takih ljudi, kakšna njih molitev? Žalostna ... Zatorej, mladenke, katere res ljubite slovensko domovino, katere se trudite za nebeško domovino, in ki želite boljšo bodočnost svojemu narodu, povečajte svoj trud, pomnožite svoja dela v verskem in narodnem oziru. In

še nekaj, marljive delavke, kadar namreč govorite pri vaših sestankih ali shodih, ne pozabite pri tej priliki v srcih poslušalcev in poslušalk utrivati sv. vere, braniti kolikor mogoče, da se ne bode vsaj v vaši bližini naša skrbna mati sv. cerkev žalila. Priporočajte treznost kot kažipot na stezi, po kateri se pride v boljšo bodočnost: v sveta nebesa. Kadar pa mislite govoriti, pomislite na njega, ki je nad nami, in tako v mislih pri Bogu delujmo za slovensko in nebeško domovino. Ne bo zastoj vaš trud, mladenke! Čim več dobrega storite, tem bolj se polni zlata knjiga dobrih del v nebesih, tem lepši venec se plete, kateri bode vaše plačilo po težavni in trudapolni hoji zemeljskega potovanja. Kolika tolažba bode za nas na smrtni postelji, ako sedaj zvesto izpolnjujemo svoje dolžnosti, ako katero v trnje zapleteno ovčico oprostimo iz bodečih verig zapeljivega sveta, ako pripeljemo katero zopet na pravo stezo, ako premagamo viharje na razburkanem morju našega življenja in tako adramo skozi šumenje in vrvenje, skozi zapreke in ovire naprej, naprej k Bogu. Blagor nam! Tako mislim, bomo prave boriteljice sv. cerkve in zveste katoličanke, ohenem pa tudi marljive delavke na narodnem polju, in domovina bo vesela, če bo imela take hčere. Zatorej, mladenke, po tej poti naprej! Po tej poti želi hoditi tudi vaša vam obilno božjega blagoslova želeča

Nežika P.

Dobra gospodinja. Nekaj o pokrivanju jedilne mize. — Tudi danes se ne oziramo na velike in imenitne pojedine, na elegantna obmizja, ker to vse spada manje v naš delokrog; mo je oko je obrnjeno le na naše domače potrebe. Trdim le, da okusno pokrita miza napravi vedno dober vtis in je nekako zrcalo gospodinjinjega delovanja. Prva točka je snaga glede miznega perila, kakor tudi vsake druge mizne oprave. V drugič se imamo ozirati na prilično razvrstitev sedežev okoli mize. V tretjič pride še-le pokrivanje v poštev. Krožniki se postavljajo primerno številu oseb ob robu mize. Vi-

lice spadajo na levo, nož na desno stran krožnika; za krožnikom se položi žlica tako, da je držaj obrnjen proti desni strani. Na krožnik se deno kos kruha in prtič (servijet). Kupici — eno za vino, eno za vodo — dejati je za krožnik bolje proti desni strani. Na mizi se mora nahajati pijača, kruh, nekaj žlic, vilic in zajemavka, solnice, posode za jesih in olje. Jedila se prinese naravnost na mizo, ali se servirajo; v zadnjem slučaju bodi omenjeno, da se vedno od leve strani servira ali ponuja. Če pride več vrst jedil na mizo, se večinoma krožniki in mizno orodje (vilice, nož in žlica) menjavajo. Tu je opozarjati, da je pozimi osobito pri mastnih jedilih treba krožnike ogrevati. Sploh mora biti oko gospodinje povsod, datakoj opazi, kje česa zmanjka. — Jedilna miza, tudi naša vsakdanja, naj bo vedno privabljiva; lepo, snažno pokrivanje stori jed nekako okusnejšo; posebnih stroškov pa nam ne povzroča, morda le nekaj truda, katerega se pa ne smemo ustrašiti. — Gostom v čast pa tudi lahko nekaj več storimo, ne samo glede boljše in obilnejše kuhne, temveč tudi glede okrasa. Posebno priporočam v takem slučaju cvetke, ki so in ostanejo povsod najlepši kfinč, katerega vam tudi posebno priporočam — stara kuharica.

Preklinjanje. Ni dolgo temu, ko sem se peljala prav prijetno po železnici. Poleg mene je bilo tudi neko dekle, ki je sedelo nasproti nekemu fantu. Dasi sta bila eden drugemu popolnoma neznana, vendar je začela takoj pogovor z njim. Kmalu je postala tako domača, da je snela mladeniču klobuk raz glavo ter ga posadila sebi na razkuštrane lase. Nato je vzela iz žepa škatljo s tobakom ter začela pridno sukati in puhati svalčice za svalčico. Začudeno jo je gledal fant, ravno tako tudi jaz. „Gospodična“, jo vpraša mladenič, „pa Vas ni sram kaditi?“ — „Vr . . . kaj me bo sram, saj sem si sama kupila. Ne bojim se pa tudi nikogar drugega kakor Boga.“ — Pač lepa bogaboječnost.

Draga slovenska dekleta! Kaj bi se vam najbolj, da tako rečem, studilo pri grdem obnašanju tega dekleta? Meni se je najbolj to, da je bil gotovo pri vsaki deseti besedi zraven — „ta črni“.

Žalibog, tudi pri nas na Slovenskem je mnogo te grde navade, preklinjanja in raznih kletvinskih besed. Otrok je celo majhen še, pa zna že prav dobro kleti. Kako tudi ne? Dan na dan sliši tako stariše in starejše brate, žalibog, da tudi sestre. Kakor je pijanka sedemkrat hujša od pianca, tako je tudi preklinjalca mnogo grja od preklinjalca. Res grda je ta navada med Slovenci; pa ne samo grda, ampak tudi greh. „Preklinjalci ne bodo posedli nebeskega kraljestva“, pravi sveto pismo. Zato pa, draga slovenska dekleta, varujmo se vsaj me te grde navade, in skušajmo tudi druge odvrniti od tega, posebno svoje brate ali pa družino.

Hvala Bogu, da se pri nas tako množijo in lepo napredujejo razna izobraževalna društva, ki skušajo zatreti med ljudstvom, posebno med mladino, vse grde razvade. — Zato pa, slovenska mladina, pristopaj pridno k našim društvom ter skušaj pridobivati vedno novih članov, da bodedo srečni enkrat mi, a naša domovina bo ugledna in ponosna na svoje mlade moči in njene pridne boritelje.

Skrb za snago. Snaga je najlepše znamenje olike, najlepše spričevalo za skrbno žensko. Snaga je podlaga zdravja, nesnaga pa zalega vsakovrstnih bolezní. Ne bom našteval, kje in kako se naj vse pazi na snago, ampak opozoriti hočem na nekaj, kar se prezira sicer v snažnih in celo v gosposkih hišah. To je prah, najhujši sovražnik človeškega zdravja, zakaj v prahu krožijo vsakovrstni bacili. A kako se pri tem lahko mišljeno ravna! Obiščem gospoda, pri katerem se v sobi vse sveti. Pri odhodu me hoče spremiti, vzame klobuk in krtačo ter si sredi sobe okrtači svoj klobuk in potegne še suknjo. Oblak prahu se je vzdignil po sobi. Dober tek, si mislim, ko boš dihal to nesnago, in sto-

pim skozi vrata. Drugod najdem strežnico, ki ima tesno in temno sobico. Najdem jo, ko snaži v svoji sobi blatne škornje. Kakor kadilo se vleče okoli nje prah. A trebalo je storiti le dva koraka, pa bi to lahko opravila na prostornem hodniku pri odprtem oknu. Goska prismojena, si mislim, če si tako lena ali neumna, pa požirajta prah. — Stopimo v sobo, kjer prebiva večja družina. Eden si snaži čevlje, drugi oteplje suknjo, gospođinja preteplje blazine in zglavnike, dekla s suho metlo draži po podu prahi. In vse to gre v sapnik in v pljuca! Gospođinje in dekleta, ne trpite nikdar, da bi se v sobi snažilo obutalo s suhim blatom ali obleka, to se naj opravi zunaj. Kjer je lesen pod, se poškopri z vodo ali z mokro žagovino, ali se metla ovije z vlažno eunjo, da se preveč ne vzdiguje prah. Kjer so ilovnata tla, je navadno bolj vlažno, ali če so zelo suha, jih je treba tudi ovlažiti pri pometanju. Boj prahu v naših stanovanjih, požremo ga itak dovolj, kjer se mu ne moremo izogniti, zakaj bi si ga še sami po nepotrebnem napravljali!

Cvetlice v loncih.

Kje so moje rožice
Pisane in bele.
Ah pomlad je šla od nas
Vzela jih je zima mraz.

Naše ljubljenske so odcvetele. Maršikateri deklici bo dolčas po ljubem vrtu. Toda če ni v vrtu več cvetlic, imamo pa je gotovo v loncih na oknu, za katere moramo skrbeti tudi pozimi, skoraj še bolj, kot v poletju.

Slovenska dekleta kaj rada goje lončnice. Če greš po slovenskih krajih, vidiš v vsaki, še tako nizki in preprosti hišici na oknih različne cvetlice. Zato pa sem se namenila, da podam tukaj nekoliko točk o gojenju cvetlic-lončnic: 1. Prostor za lončnice. 2. Primerna posoda. 3. Prst. 4. Kako saditi in presajati. 5. Zamakanje in postrežba. 6. Prezimovanje. 7. Razmnoževanje. — Prihodnjič začnem, za zdaj pa sprejmite vse slovenske sestre in vrtnarice Dekliškega vrtea iskrene pozdrave od znane prijateljice iz vrta.

Lj—.



Društveni glasnik.

Sv. Magdalena v Mariboru. Društveno gibanje v naši »Dekliški zvezi« postaja zmiraj bolj živahno. Zdaj že imamo posebno društveno sobo v Tržaški cesti št. 15, čisto blizu cerkve. Lepo število »Našega Doma«, »Slov. Gospodarja«, »Bogoljub« kroži med mladinkami od rok do rok. Zdaj imamo že tudi knjižnico, iz katere si lahko izposojamo prav lepih zanimivih knjig. Dne 29. oktobra imamo zopet mesečni sestanek. Trezika P. je deklamirala S. Gregorčica pesem: Pozabljenim. Marija Toličič iz Pobrežja je govorila, kako naj bodo mladenke vnete za »Dekliško zvezo«. Profesor dr. Franc Kovačič pa nam je na srce polagal red, snago in varčnost. Le tedaj bodo deklice res v korist slovenskemu narodu. Tako je bil tudi ta sestanek poučljiv in zanimiv. Mladike pri sv. Magdaleni! le skupaj pod zastavo »Dekliške zveze«! Poskrbite, da bo udeležba pri prihodnjem sestanku dne 26. novembra 1911 prav obilna.

Brežice. Poročilo o dosedanjem delovanju dekl. zveze »Bogomila« v Brežicah. Že pred ustanovitvijo so se vršili trije sestanki. I. sestanek 4. decembra 1910: 1. Važnost društev za dekleta, ker jih navajajo k dobri porabi časa, k izobrazbi ter jih store sposobne za delo

v javnosti. Govoril č. g. duh. vodja. 2. Daritev (Gregorčič), deklamira Anka Pečnik. II. sestanek 18. decembra 1910. 1. Na potujeni zemlji (Gregorčič) dekl. Micika Cerjak. 2. Gosp. duh. vodja: domača knjižnica in umno čitanje; skrb starejših deklet za mlajše. 3. Samostanski vratar (Gregorčič) dekl. Ana Vimpolšek. 4. Varujmo svoje poštenje in čast naroda, govorila Ivanka Ferencak. III. sestanek 8. januarja 1911. 1. Domovini (Gregorčič) dekl. Malka Kožuh. 2. Čast ženstva, govoril gosp. duh. vod. 3. A. Pečnik navdušuje za lastno izobrazbo in za dejansko delovanje za narod. 4. Poziv k nabiranju naročnic za »Naš Dom«. 5. Pogovor o pripravi za ustanovitev dekl. zveze. — Ustanovni zbor dekl. zveze 12. februarja 1911. 1. Pozdrav, č. g. kaplan Fr. Spindler. 2. V pepelnici noči (Gregorčič) deklamira Micika Krofi. 8. Pepca Pečnik vspodbuja k narodni zavesti in za udeležbo v društvenem življenju. 4. Č. g. kaplan razloži pomen in pravilnik dekl. zvez, kakoršna se stem ustanovi v našem društvu. 5. Novo ustanovljeni zvezi se da ime »Bogomila« nakar se izvoli odbor (ki je bil že obavljen v »N. D.«) Po ustanovitvi I. sestanek 5. marca 1911. Predsednica Pepca Pečnik govori: Vstrajajmo vkljub nasprotovanju v naši kršč. organizaciji. 2. Ljud.

Flis: Potreba čednostnega življenja in narodne zavednosti. 3. Duh. vod.: čut za snago — predpogoj lepote. 4. Ustanovi se pevski zbor Bogomile. II. sestanek 2. julija 1911. 1. Odlikovanje (Gregorčič) deklamira Micika Cvetko. 2. Anka Pečnik: Zanimajmo se za vprašanja, ki se tičejo posebno gospodinjstva. 3. Duh. vod.: Prešernov »Krst pri Savici« — Od kod, dekl. zveze ime »Bogomila«. III. sestanek 13. avgusta 1911. 1. Pepca Pečnik: Zavedna in čista dekleta so sreča celega naroda. 2. Ana Koprivc: o obleki in o skromnosti v noši. 3. Zalka Ostrelj: kakšna bodi dejanska ljubezen do naše lepe domovine. 4. Gosp. duh. vodja: O alkoholu — nesreči našega naroda. IV. sestanek 5. novembra 1911. 1. Pepca Pečnik: Poglavitne lastnosti dobre gospodinjke. 3. Zalka Ostrelj: ko umira življenje v naravi ne sme utihniti naše delo za izobrazbo duha in gojitev čednosti. 3. Vučajnk Pepca dekl.: Soči (Gregorčič). 4. Ivana Stöger dekl.: Slovenkam (Ciriljev). V vročih mesecih poletja je sicer delovanje naše »Bogomile« nekoliko zastalo. Zato pa, članice, vse na delo, da se v zimski dobi krepko oživijo, in da bo »Bogomila« kmalu združevala vse poštene mladenke naše fare! Vas pozdravlja tajnica M. F.

Šoštanj. Bralno društvo v Šoštanju, oziroma mladina je priredila dne 29. okt. veselico v dvorani hotela Avstrije po sledečem redu: 1. Petje. Aljaž, Cerkvica, mešan zbor. 2. Deklamacija. M. Elizabeta: Slovenska zemlja, deklamira Iv. Medved. 3. Petje. Ipavec: V mraku, mešan zbor. 4. Deklamacija. S. Gregorčič: Jetteva prisega, dekl. Marija Kumer. 5. Petje. Večernica, narodna pesem. mešan zbor. 6. Igra. Jeza nad petelinom in kes, igra v dveh dejanjih. 7. Srečolov. Udeležba je bila velika in igralke so svoje vloge dobro rešile.

Sv. Lovrenc na Dr. polju. Zopet imamo jesen in približuje se nam zima. In za zimo si moramo dovolj vsega preskrbeti. To si je mislila Lovrenčka mladina, fanti in dekleta, ker so skoraj vsi pristopili k mladeniški in dekliski zvezi, ker nočejo čez zimo spati kakor medved v brlogu, ampak hočejo, da se bo mladeniška in dekliska zveza dobro vkoreninila čez zimo, da se bo lepo razcvetela, ko pride pomlad in potem obrodila stoterni sad. Dne 29. oktobra se je ustanovila mlad. in dekliska zveza, kjer je imel preč. g. dr. Hohnjec zelo poučljivi govor. Navdušeno sta tudi govorili Jera Planišek in Micika Pršuh. Govornik je bil tudi naš g. organist, ki ga pa zdaj ni več med nami. Vsi Svetniki so nam ga vzeli, pa ne v nebesa, ampak v njegovo rojstno župnijo k Sv. Petru pri Radgoni so ga poslali. Tam ob nemško-slov. meji bo zdaj deloval. Moram ga omeniti, ker za svojega kratkega bivanja pri Sv. Lovrencu je imel ob raznih shodih, ki jih je prirejalo bralno društvo, poučljive in navdušene govore. Kot mladenič je bil mladeničem zgled v verskem in narodnem oziru, kot pevski vodja je bil zgled pevcem, ni se sramoval tudi moliti na glas angeljsko pozdr. in dr. Za slovo je vzel besede sv. apostola Janeza: Otročiči moji, ljubite se med seboj, ker je pač vedel, da se

pevke najrajši prepirajo. Bog daj, da bi s tako ali še večjo gorečnostjo delal v prid svojim rojakom. St. Lovrenčanom pa daj Bog pravega naslednika, da bomo potem se vsi medseboj navduševali.

Za domovino, trud in kri

Slovenski narod naj živi!

J. D.

Št. Pavel pri Preboldu. Marljivi bralci našega mladinskega glasila so gotovo že zapazili in se morda vprašujejo, kako, da nikdar ni nikakega poročila iz naše po imenu prece znane občine Kot bi vse spalo, oziroma že iz umrlo. A tudi pri nas se gibljemo. Pred pa meseci prirejena slavnostna veselica s podučnimi govori ob 10-letnici obstanka našega vsestransko se razvijajočega kat. izobr. društva, je lep dokaz večletnega dela na polju izobrazbe. In mladinska organizacija? Pred letom ustanovljeni telov. odsek »Orel« ne spi, ampak marljivo deluje v skromnih razmerah, ki so mu odločene. Ne straši se nasprotnikov, ki iščejo vsake prilike, da bi odtrgali katerega člana, ter ga pridobili v svoje razredčene vrste. Značajni naši fantje se krepko ustavljajo njihovim nakanam. — In 22. oktober, to je bil zopet dan za kat. mislečo žensko mladino. Izpolnila se je dolgotrajna želja, ustanovila se je dekl. zveza. Znani mladinaljub in sloveči govornik dr. Jos. Hohnjec je z njemu prirojeno zgovornostjo podžigal mlada srca, da se poprimajo skupnega dela za svoj in narodov blagor, priporočal samouizobrazbo v okvirju naših zvez, omenjal pa tudi pogubno delo v nasprotnih društvih. Tudi matere so z napeto pozornostjo sledile predavateljevim besedam in z lahkim srcem bodo pustile hčeram obiskovati zvezine sestanke. Mnogo dvomljivih predsodkov se je razpršilo, ko so se h koncu razne navdušene mladenke začele oglašati k besedi. Marsikatero, ki se je prej še sicer bala nasprotnikov, češ, kaj bodo rekli, se je sedaj ojunačila za pristop k zvezi. In res, za našo povečini liberalno občino častno število, nad 70 mladenk se je združilo pod prapor kat. misli. Vsa čast mladenkam, ki se ne sramujejo zabavljic naših nasprotnikov in se celo zavedajo, da bi bilo za nje sramotno, če bi jih oni hvalili. — Vodstvo zveze se je poverilo delavnim rokam, ki so porok, da bode ona tudi v dejanju napredovala. V odbor so bile izvoljene mladenke: za preds. Jul. Ocvirk; za podpreds. Kar. Kraševič; za taj. Mar. Kač; za blag. Just. Vedenik; za knjiž. Mar. Kunst; kot odbornici Mar. Sinkovič in Joz. Golavšek. Sklenilo se je naročiti skupno 20 izt. mladinskega glasila »Naš Dom«, ter ga razdeliti tako, da bode vsaka imela priliko ga čitati. — Sedaj pa mladenke, korajžno na delo. Nasprotniki si bodo sicer prizadevali na vse mogoče načine, da bi Vas odvrnili od vzvišenih načel, ter bodo zabavljali čez Vas; pa to Vas naj ne straši. Oni naj hodijo svoja pota, mi pojdemo pa svoja. Imamo namreč nasprotujoče si cilje. Zato moramo eni po desni, drugi po levi poti, da jih dosežemo. Po besedah Slomškovih »Prava vera bodi Vam luč, materin jezik pa ključ do omike« pojdemo pogumno dalje po začrtani poti, naj nas nasprotniki sramotijo, kolikor hočejo. V

vrstah mladeničev se isto godi. Pa trdna volja in kremenit značaj vse premoreta. Biti v vrstah deklishe zveze, bodi vsaki mladenki ponos.

Pulj v Trstu. Veseli me, da je prišlo drugim mojim sovrstnikom to na misel, kar je v sedanjem času jako potrebno. Opaža se, da se mladeniči preprostih rodbin še nikdar niso tako lepo obnašali, človek mora osebno poznati ljudi, drugače bi mnogokrat mislil, da vidi pred seboj gospoda, pa je navaden mladenič kmečkih staršev. A tudi slabe strani se opazajo in to je zlasti pijančevanje. Kako se muči in dela čez teden, ko pa pride nedelja, ko denar dobi, pa misli, da mora ves denar zapiti in zapraviti. Pa kaj ko bi bilo vse to zadosti, kaj še vse pride iz pijančevanja, pretep, strast, pride ob nedolžnost in zraven še ob dobro ime. Preljubi mladeniči, lepo Vas prosim, varujte se te grde strasti, nezmernosti, pijančevanja in ponočnega izhoda. Zato se pa mladeniči mladeniških organizacij združujte v boju proti tem grdim novotarijam. Mladeničem se mora iz jasnega čela razodevati modrost, treznost, poštenost, milina in dobrosrčnost. Ubogajte in slušajte svoje dobre očete in matere, ki vas učijo kar je prav. Vprašam Vas, kakšni prihodnji gospodarji pa boste, če se sedaj v svoje strasti zakopate? Kako boste gospodarili in skrbeli za družino? Bodite varčni in dajte rajši kaj v dobre namene. Koliko plemenitega bi se dalo storiti za denar, ki se s pijančevanjem brezpotrebno izda. Velika napaka mladeničev so dalje ponočni izhodi. Tega se naj varujejo mladeniči naših organizacij. Bodite zvečer doma pri stariših, ne hodite po noči okoli po vaseh, ker je to jako grdo in nedostojno za poštenega mladeniča. Noč ima svojo moč, pravi pogovor. Opravite večerno molitev in potem pojdite k počitku. Prepričan sem, da ima vsak toliko skrbne stariše, ki tega ne dopuste, da bi se po noči tam po vasi klatil, zatorej le pridno ubogajmo stariše in ne dajmo povoda, da bi še drugi radi vas pozno v noč izostajali. Ne sklepajte znanja z drugim spolom, da bi se potem vse vaše misli ne vrtele okoli vaše ženske. Vzemite si k srcu, kar pravi knjiga: »Krščansko življenje in pa življenje po veri«. Da bi jo le večkrat prebiral, koliko srečnejši bi bil in ostal marsikateri mladenič, ne bi ga zapeljevala strast, spoznal bi božjo voljo in srečen bi bil celo življenje. Kako lepo je, ako mladenič čisto preživi mladostna leta, ali žalibog, jako malo je takih. To sem sprevidel, ko sem prišel k vojakom. Tukaj pri vojakihi sem šele sprevidel, kakšnega obnašanja so, kako grdo in surovo se preklinja in nesramno govori. Preljubi mladeniči kako žalostno je poslušati, kar za zjokati se je, koliko pošten mladenič zavoljo tega prestopi, če se jim ne da v kremplje, grde primke mu dajajo in za norca ga imajo, zlasti če je v Marijini družbi itd. Pošten mladenič hoče živeti, kakor so ga stariši učili, pa ne kakor hudobni svet uči. Preljubi mladeniči, kam bomo pa prišli, ako bomo poslušali hudobni svet. Prav prisrčno Vam torej na srce polagam: ne imejte strahu pred ljudmi in ne odhajajte se jim v kremplje. Kateri mladeniči so

kaj vredni, se jim ne bodo vdali. Ali ni velik greh, ali nič ne premislite, da ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas bo Bog poklical pred sodnji stol, kakšen odgovor boš pa dal, preljubi mladenič, če ne boš prav živel, kakor te sveta vera uči? Pristopajte radi doma k sv. zakramentom, da boste lažje premagali sami sebe in hudobni svet. Naročujte si in prebirajte dobre knjige in časnike, in ko bo prišel čas iti k vojakom, ne pozabite, kaj so vas stariši učili, ne družite se s slabimi tovariši, če vas tudi imajo za norce zavoljo tega. Saj vam nič ne morejo, sram in strah pred takimi surovinami vas ne sme biti. Kateri je bil prej doma pošten in priden mladenič in da je prej rad v cerkev hodil, večkrat sv. zakramente prejemal in rad molil, tisti se tudi pri vojakihi ne bo pokvaril. Katerega že pa preje ni bilo kaj prida, ko je bil doma, ga bo še pri vojakihi manj. Tak mladenič, ki ostane tudi pri vojakihi pošten in priden, in se ne pokvari, tak mladenič bo enkrat dober gospodar in skrbni oče, ako ga je Bog v to namenil. To so misli in želje kmečkega mladeniča pri vojakihi. Vi tovariši doma, skrbno porablajte čas in to, kar vam ponujajo mladeniška društva. Pozdravlja Vas od morja mladenič celjske okolice.

Gradec. Da graški »Kres« res dobro uspeva, je vsakomur znano, da pa tako napreduje, pa bi nihče ne verjel. Samo od 1. maja je pristopilo do 70 udov. In to je res velikega pomena za nas. Posebno letošnje leto se je izkazal graški »Kres« res izobno in sicer tekmo mizarskega štrajka. Priskrbel je približno 30 došlim delavcem stanovanje in delo. Pa tudi izobrazba nam ne manjka. Imamo vsako nedeljo predavanje, petje in drugo, da ima res vsak zabavo in pouk. Posebno se odlikujejo »Orli«, ki imajo govorniške vaje po večerih. Da je stvar res zanimiva, nam priča to, da se jih včasih do 30 udeleži. Torej vsak, ki ima veselje do telovadbe ali petja ali kaj drugega ima tukaj. In tukaj se lahko izobražuje na duhu in telesu, da se bo lahko reklo, da graški Slovenci posebno »Orli« niso zadnji. Vsem Slovencem, ki prihajajo v Gradec pa svetujem, naj se zatečejo k nam v društvo »Kres«, da bo isto res nekako zavetišče za došle rojake. Na zdar!

Orel.

Sv. Marjeta niže Ptuja. Iz 18. številke »Naš. Doma« razvidimo žalostne razmere naših Marjetinskih deklet in mladeničev. Pa ne obsođite nas preveč, če tudi smo bolj skromne in tihe, pa spimo tudi ne. Da si prizadevamo izpolnjevati, kar nam pišeta vrli vrtnarici deklishega vrtca, vam bodi v dokaz novi luster in zastava, za katero smo nabrale dekleta lepo svotico denarja. Pa ne mislite: lastna hvala, cena mala, ker to ni bila samo naša zasluga, temveč se imamo zahvaliti našemu čast. gosp. katehetu, ki so si na vso moč prizadevali, si smisliti nov luster in zastavo, ki je še dosedaj Marjetinska Marijina družba ni imela. Upati je, da se tudi fantje zdramijo in se poprimajo dela. Drage sestrice! Skrbimo, da bode naša Mar. družba tudi v prihodnje procvitala. Naj nam ne bo nobeden uspeh zadosti velih in nobena

žrtev pretežavna. Če več storimo, tem bolj vidimo, da smo še veliko premalo storili. Naše najsrčneje želje so, da bi kmalu dobili dekl., ravno tako tudi mlad. zvezo, za kar se prav pridno pripravljamo in kar tudi upamo doseči s pomočjo našega marljivega in skrbnega za vse dobro vnetega duh. vod. č. g. kateheta. Ljubi Bog naj jim bode plačnik za ves njihov trud. Upam, da se nam bo kmalu izpolnila želja, dobiti za našo zvezo poseben prostor, da

bomo mogle napredovati, se izobraževati in se postaviti v bran proti našim sovražnikom. H koncu vabim dekleta Mar. družbe sosednjih župnij na blagoslovljanje lustra in zastave, dne 8. decembra, na praznik brez madeža spočete Marije Devce.

V vseh skušnjavah in težavah
Stanovitne bodimo,
Če nas ravno svet zavrže,
Nam odprto je nebo. Prosto dekle.

Govorniške vaje.

Govor sv. Nikolaja.

(Za Miklavžev večer).

Hvaljen bodi J. K! Pozdravljeni vsi pričujoči!

Po gledovanju božjega obličja vedo svetniki, kaj se godi na zemlji. Tako je tudi sv. Nikolaju znano, kaj se je godilo dobrega ali hudega v tej fari letos in pretekla leta.

Sv. Nikolaja torej pošilja Bog, da potrdi in obdaruje dobre; graja in kaznuje pa hudobne. Ker je pa posebno v društvu moč, zato je tukaj ustanovljeno novo društvo nagnilo sv. Nikolaja, da vas letos prvokrat obišče. Prišel je torej pohvalit tukajšnje dušne pastirje, ki si na vso moč prizadevajo, da rešijo duše svojih ovčic; pohvalit vse tiste, ki so v preteklih letih postavili nove kapele Materi Božji v čast; pohvalit tiste, ki so dali ponoviti altare v tukajšnjih cerkvah; pohvalit tiste, ki so vneti za krščansko in narodno reč in izobrazbo; pohvalit tiste, ki so napredovali v gospodarskem oziru, napravili nove vinograde, sadonosnike itd.; pohvalit vse dobre stariše in pridne otroke.

Prišel je pa tudi grajat in svarit tiste, ki pijančujejo, denar zapravljajo, Gospodove dneve skrunijo, grešno znanje imajo, v gostilnah plešejo, se pretepajo, tožujejo itd. On graja tiste, ki opravljajo ob ned. in praznikih prepovedana nepotrebna dela, k službi božji pa ne grejo, in če grejo, zunaj ostajajo, ali se v cerkvi slabo vedejo. Sv. Nikolaj pravi takim: Da, kakor žito, ki se z roko veje, v kot na kup leti, pleve pa odzadaj ostajajo; tako tudi dobri ljudje v cerkev grejo, pleve pa ostajajo zunaj. In kakor so nekdanj zunaj templja morali ostati očitni grešniki, tako še zdaj stojijo. Veliko jih je umrlo, ki v cerkev niso hoteli iti, iz pekla pa ne morejo. Sv. Nikolaj graja tiste, ki pohujšljive časnike berejo, jih razširjajo, ljudi pohujšujejo. Sv. Nikolaj svari tiste, ki so pri volitvah v državni ali deželni zbor nesložni. Čeravno je mogoče naprej vedeti, kdo bo izvoljen, vendar volijo rajši kakega drugega človeka nego tistega, ki bo poslanec. Razumljivo je, da potem takim državnim poslanecem ne more z veseljem prositi za potrebno podporo, ker iz cele fare ni dobil več kakor 28 glasov. Vsi drugi so svoje glase zavrgli. Sv. Nikolaj graja tudi tiste, ki samo iz častihlepja delajo zgago v občini. On graja vse tiste, ki mašnikov ne spoštujejo, se iz svete reči in iz ubogih

norčujejo. In svari vse razuzdane fante in dekleta in malopridne otroke.

Ker je sv. Nikolaj poseben prijatelj otrok in mladine, zato naj poslušajo otroci njegov nauk. Ko je bil naš poprejšnji cesar Ferdinand še otrok, so mu njegovi stariši za god dali malo ogledalo. Njegov učitelj pa je videl, da učenec v to prepogosto pogleduje; zato se je bal, da bi postal nečimuren; in je rekel starišem, da naj mu ogledalo vzamejo. Ko pa res hočejo to storiti, se začudijo videč, da je sinek ogledalo vun vzel, in v okvir podobico Matere božje djal, in tisto s pobožnostjo pogledoval. Tako tudi vi, namesto igrač imejti v časti podobico Marijino; radi na Jezusa in Marijo mislite. Radi molite, delajte in se učite. Povsod naj bo lepo vaše vedenje: v cerkvi, v šoli, doma, na paši, in na potu. Ubogajte in spoštujte svoje stariše in učenike.

Da morajo otroci svoje stariše ljubiti, v tem so vam izgled celo neumne živali! V krajih, kjer živijo divje koze, so tudi lovci, ki jih neprenehoma lovijo. In če lovec vstrelji kozo, ki ima mladiča, tedaj je tudi mladič njegov. Ker mladič se ne loči od matere, ampak gre sam zraven lovca, ki mrtvo kozo nese na dom.

In kadar boste vi odrasli, prišli v moško dobo, vaši starši pa bodo onemogli, na počutkih oslabei, tedaj jih morate spoštovati. Bil je neki papež, sin priproste matere. In ko je prišla mati papeža obiskat, so jo oblekle gospe v lepo drago obleko. Toda papež ni hotel svoje matere v gosposki obleki poznati. Rekel je: »To ni moja mati.« Mati moja ima priprosto obleko. In ko je papeževa mati prišla v svoji navadni obleki, jo je papež pozdravil, poljubil in objel rekoč: »To so moja mati!«

In kadar stariši umrjejo, sta na svetu njim najlepši spomin pridna hči in sin. To velja pa tudi odraslim. Glejte, ko bo Kristus duše vaših starišev sodil, se bo tudi ozrl na to, kako boste živeli vi. Ako bo videl, da boste dobri, lahko vašim starišem milostno sodbo sklene, če pa vidi, da boste hudobni, je vaša hudobija tudi njim prišteta; posebno če so oni krivi, zakaj sv. pismo pravi: Sinov greh je očetov greh. In dobra dela otrok so tudi starišem v zaslužnje.

In vi stariši imate v vaših otrokih najdražji zaklad od Boga. Oh, skrbite vedno za njih dušno in telesno, časno in večno srečo. Učite jih ne samo z besedo, ampak s svojim

lastnim zgledom pravično živeti. Prizadevajte si jih odvracati od hudega, in nagibajte jih k dobremu. Da boste enkrat vsi očetje in matere pravičnemu sodniku mogli na svoje otroke

pokazati rekoč: Glej Gospod, od teh, ktere si nam v skrb izročil, nismo nobenega izgubili.

Če obljubite, da boste pridni, se vam bodo razdelili darovi.

Drobtinice.

Igre.

Igre so velikega izobraževalnega pomena tako za gledalce kakor za poslušalce. Igre zato povsodi radi prirejajo, seveda tudi zato, da se z dohodki pokrijejo stroški za zgradbo in vzdrževanje Društvenih domov. To pa je postranski namen. Glavni je in mora biti lepočutna izobrazba vseh, ki so z prirejanjem iger zvezani, od igravca glavne vloge doli do fantka, ki v ozadju napeto sledi prizorom na odru. Da je to naloga naših odrov, je samoposebi umevno in bi o tem še kaj pisati bilo na vsak način preveč. Pač pa je treba opozoriti na to, da se v naši organizaciji še veliko premalo stori za to, da bi se ta namen res v kolikormogoče veliki meri dosegel. In to o čemur je potrebno par besed izpregovoriti.

V prvi vrsti imamo pri tem v mislih naše fante in dekleta, ki se na naših podželskih društvenih odrh usposablajo za igravce. Kar tem splošno — dovoljujemo si reči: brez izjeme — manjka, je leposlovna dramatična izobrazba. Ta jim je neobhodno potrebna, naj potem igrajo igre resnične leposlovne vrednosti ali pa več ali manj brezmiselne in malomiselnne burke. Fant igravec in dekle igravka morata vedeti, kaj je drama, kaj žaloigra, kaj veselo igra. Vedeti morata, kaj je vodivna misel igre, kaj konflikt, kaj zapletek in razpletek — stvari, ki so ogromni večini naših fantov in deklet tuje, v kolikor tega z lastno brihtnostjo sami ne izluščijo iz igre. Vprašamo, kaj igravcem igra hasne, če o tem nimajo pojma? Potem se pa morajo s fanti in dekleti skupno brati vzorne igre in jim na podlagi teh razložiti zasnova drame. Koliko vrednosti se lahko na ta način pridobi! Fantu se zasveti v glavi, kaj je dušeslovje, kako se značaji dosledno rišejo, kaj je samo efekt, kako človeške strasti butnejo druga

ob drugo, kako človek pride v konflikt s sočlovekom in sam seboj, kako se to da lepo izražati, naučijo se plemenitih misli in zdrave sodbe v leposlovnih rečeh. Le kdor igro razume, jo more dobro igrati.

Če se pa z igrami ne bo zvezala taka leposlovna izobrazba, se bo jako malo koristi doseglo, veliko pa škode. Koristi: lepo kretanje, pravilno izgovorjanje, veselje do branja. Škoda pa je sledeča: Igravci ne znajo ločiti dobrih iger od slabih, in napolnijo glave s samimi neprebavljenimi mislimi, fantazijami se razburi. O drugih nedostatkih še ne govorimo. Če se n. pr. iger in poskušanj strogo ne nadzira, dobro vemo, kaj iz tega lahko nastane. Fantje in dekleta nadalje izbirajo igre po svojem neizpiljenem okusu, in ker naštudiranje iger brez temeljite leposlovne predizobrazbe ne zahteva veliko truda, igrajo tjavendan, nedeljo za nedeljo, končno jim zavoljotega druge ravno tako in še bolj potrebne reči, n. pr. predavanja, zamrzijo, in ker ni prave kritike in se po tistih vsaka predstava hvali, postanejo fantje domišljavi.

Če hočemo torej od iger imeti kaj koristi, moramo igravce leposlovno izobraževati. Igra se mora prebirati in razumevati, fantom mora biti ustroj igre jase. Zato so potrebni leposlovni večeri po družtvih. Glavno pa je, da S. K. S. Z. v Mariboru, ko priredi svoj veliki tečaj, ne pozabi na primerna predavanja o dramatik. Režiserska izobrazba — to je nekaj čisto drugega. Tudi to je potrebno: zunanji nastop, šminkanje, kulise itd. itd. Poglavito pa ni, poglavito je leposlovna izobrazba igravcev. S. K. S. Z. v Mariboru prosimo, naj za to na svojem tečaju preskrbi!



Ustanovljena l. 1885.

Telefon 113.



Trgovina tiskarne sv. Cirila

Maribor, Koroška cesta 5

je otvorila na novo prodajo papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin ter priporoča:

kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in :: barvani papir. :: Trgovske knjige v vseh velikostih črtane z eno ali dvema kolonama v papir, platno, gradl ali pol vs-|| nje vezane. ||

Štampilje pečatnike vignete, (Siegelmarken) za urade in privatne izvršuje se v najkrajšem času. Trgovci in preprodajalci imajo en grosce. Priznano dobro blago. Solidna in točna postrežba.

Uredniški pogovor.

Priprava o mravljinke kebru.

Neka mladenka nam piše: „Prosim Vas tudi, le pišite zmiraj svoj uredniški pogovor, čeravno niso eukrčki, kakor ste zadnjič rekli; tudi kaj grenkega in malo skelečnega je včasih prijetno pa tudi potrebno, ker iz tega se lahko mnogo naučimo.“ — To je dalo uredniku pogum, da zopet vrže nekaj misli na platnice z željo, da jih mladi prijatelji in prijateljice malo premislijo.

Minoli teden je imel v Gradcu predavanja glasoviti naravoslovec Wassmann. Med drugim je govoril o mravljah. Povedal je marsikaj zanimivega o življenju teh modrih in marljivih živalic. Pripovedoval je tudi o nekem kebru, ki je hud sovražnik mravelj. Po obliki je strašno grda spaka, zarije se v mravljinco in leži tam kakor klada. Mravlje hodijo radovedno gledat čudnega gosta in kmalu sklenejo ž njim prijateljstvo. On jih zna lepo božati po glavici, kar mravljam strašno ugaja. Ta keber ima tudi neki sok, ki ga štrene mravljam v usta. Mravlje ta sok omami, pa če ga enkrat okušajo, ga imajo strašno rade in se kar gnetejo okoli kebra. — Prijateljstvo postane tako debelo, da redijo mravlje celo njegove mladiče in jih veselijo, če zredijo takih kebrov več v svojem domu. A veste, kako povrača keber to gostoljubje? Žre mravljinje ličinke, to je črvom podoben mladi mravljinji zarod. Mravlje opažajo, da njihov dom gre leto za letom nazaj, da jim požira keber njihovo deco, a so tako zaslepljene, da ga le še naprej redijo, dokler ni uničen celi mravljinec. Kaj-ne, čudno je, da je modra in marljiva mravljinca v tem oziru tako slepa in neumna! A glejte, v tem imamo imeniten nauk za sebe. Mravljinec je naš slovenski dom, mravlje smo mi Slovenci in Slovenke. Bog nam je dal bister um in z želji svojih rok obdelujemo že sto in tisoč let svojo zemljo, ki je naša domovina. A prinese vrag od

nekod kebra, zarije se v naš dom, naš ljudje ga zijajo in občudujejo kakor malika, kar gnetejo se okoli njega. On pa jih zna božati, tako prijazen in slaček je, kdo bi se mu ne bližal! Pa tudi sok ima, s katerim zna omamiti svoje mravlje. Ta sok štreca v naše glave po „Štajercu“ in drugih enakih listih, najbolj pa po šnopsu. In uboge slepe slovenske mravlje kebru vse zapuajo in lovijo po njegovem strupu. Dobro se godi kebru med slovenskimi mravljami, redi se in bogati, Slovenci mu nosijo svoje groše, da ima njegova deca dovolj dote. V zahvalo pa žre on našo deco. Kako? Po šulferajnu in s tem, da napeljuje našo mladino k zapravljivosti, podivjanosti, k zaničevanju lastnega rodu in jezika.

Na svojem potovanju letošnje jesen sem prišel v kraj, kjer je večja tovarna. Blizu te tovarne se vzdigujejo na prijaznem hribu razvaline starega gradu. Tu je nekaj sedel nemški graščak, strahoval, tepel in izsesaval slovensko ljudstvo. Grad je izginil, a sedaj spodaj tuji tovarnar strahuje celo okolico. Poprej so bili tu kmetje, a bogati gospod je pokupil njihove kmetije, njihovi sinovi so zdaj delavci v tovarni. Po sobotah zvečer in po nedeljah so vse krčme polne. Poleg neštehtih krčem stoji šulferajska šola in Slovenci so, ki pošiljajo vsako jesen na novo svojo deco v to šolo, kjer postanejo zagrizeni sovražniki slovenstva, pa zabiti sužnji požrešnega kebra.

Tako nam kebrji kakor mravljam, podirajo dom, zastrupljajo duše, žrejo našo deco.

Draga slovenska mladina, premisljuj večkrat povest o kebru in mravljah! Ali ni tudi med vami tak keber, ali niste tudi vi enaki zaslepljenim mravljam, ki ne spoznajo, kaj jim je v pogubo?

Urednik.